

2025-06-03

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
Universitets- och högskoleenheten

Diarienummer U2025/00722

Remissyttrande över betänkandet En socioonomutbildning i tiden (SOU 2025:27)

Pensionärernas riksorganisation, PRO, är Sveriges största pensionärsorganisation med cirka 260 000 medlemmar. Vi har av Utbildningsdepartementet beretts möjlighet att inkomma med synpunkter på betänkandet En socioonomutbildning i tiden (SOU 2025:27).

PRO tackar för möjligheten att yttra sig över betänkandet.

Inledande synpunkter

Utredningen har haft i uppdrag att se över examensmålen för socioonomexamen för att motverka ungdomskriminalitet. Utredningen ska vidare anpassa utbildningen efter den nya socialtjänstlagen, som har ett fokus på att motverka rekrytering till brottslighet. Av naturliga skäl är detta frågor som PRO inte har omfattande kunskaper om. Den grova kriminaliteten berör förvisso våra medlemmar och pensionärer i allmänhet och PRO ser givetvis värdet av socioonomutbildning som bidrar till en ändamålsenlig personalförsörjning av viktiga samhällsfunktioner som kan motverka den grova kriminaliteten.

För PRO är det viktigt att påminna om att socioonomer även fyller en viktig funktion i den del av socialtjänsten som berör äldres villkor, till exempel biståndsbedömningar vid ansökan om äldreomsorg. Vi vill understryka vikten av det regeringen skrivit i tilläggsdirektivet till utredningen: "Socialtjänsten står samtidigt inför utmaningen att möta behoven hos ett ökat antal äldre personer, många med komplexa behov, och det behöver göras i samverkan med hälso- och sjukvården." (Tilläggsdirektiv till

Utredningen om en översyn av socionomexamen för att motverka ungdomskriminalitet, Dir. 2024:32, sid. 2). Det är angeläget att den politiska prioriteringen av åtgärder mot ungdomskriminalitet och grov brottslighet inte tränger undan resurser eller uppmärksamhet kring äldreomsorgens behov. Dessa behov måste speglas i utformningen av socionomutbildningen.

En viktig fråga för PRO är den särskilda brottslighet som äldre utsätts för. Brott och bedrägerier mot äldre är ett allvarligt samhällsproblem. Det allmänna måste ta det på största allvar och vidta förebyggande åtgärder. Under året har allvarliga fall av grova sexualbrott mot äldre som bor i särskilt boende och där förövaren varit anställd i verksamheten uppdagats. Äldre är ingalunda förskonade från våld i nära relationer, en typ av allvarlig våldsbrottslighet som särskilt drabbar kvinnor. PRO:s uppfattning är att personal inom vården och omsorgen ska få utbildning för att bättre upptäcka våld och kränkningar mot äldre. Även socionomer som möter äldre bör få sådan utbildning.

Sexualitet är en del av ett liv i hälsa och är för många en källa till glädje och njutning. Fortfarande finns det i samhället fördomar om att äldre har tappat sin sexuella lust och förmåga. Självklart ska även äldre, oavsett kön, sexuell läggning och omsorgsbehov, kunna uttrycka och utveckla sin sexualitet. I dag handlar äldres sexualitet ofta om bristande förmåga, men sexualitet är så mycket mer. För att motverka att frågor om äldres sexualitet och sensualitet beläggs med tabu krävs bland annat utbildning av vård- och omsorgspersonal och andra strategiska viktiga personer inom kommun och region. Regeringen bör överväga hur detta perspektiv vägas in i ett reformarbete avseende socionomutbildningen.

Yttrande över utredningens förslag

PRO har valt att endast yttra sig över de förslag som rör vår målgrupp.

6.1.1

PRO *tillstyrker till del* utredningens förslag till förändringar i examensordningen.

Det är angeläget att socionomstudenten för examen ska visa kunskap om sådana samhälls- och familjeförhållanden som påverkar äldres livsbetingelser, samt kunskap om hur funktionsnedsättningar påverkar människors livsbetingelser. I nuvarande ordning för socionomexamen nämns endast målgrupperna barn, kvinnor och män – inte äldre och personer med funktionsnedsättningar.

Vi noterar med oro att utredningen skriver att läsåret 2024/25 är det enbart två lärosäten som erbjuder obligatoriska kurser med specifik inriktning mot äldre och personer med funktionsnedsättningar inom ramen för socionomprogrammet. Detta innebär att det vid övriga sjutton lärosäten är möjligt att genomgå utbildningen utan

att fördjupa sig i de sociala villkor som gäller för dessa målgrupper. Vid tre lärosäten har studenterna inte ens möjligheter att fördjupa sig – här finns varken obligatoriska eller valbara kurser med sådan inriktning. De här förhållandena ger gott stöd för den del av utredningens förslag som avser en förändrad examensordning avseende äldre och personer med funktionsnedsättningar.

Stockholm, dag som ovan,

Åsa Lindestam

Ordförande Pensionärernas riksorganisation